

Toimintasuunnitelma Suomen kielen hallintoalue Smedjebackenin kunta

Tausta

Ruotsin valtiopäivät tunnusti vuonna 2000 ruotsinsuomalaiset kansalliseksi vähemmistöksi ja suomen kielen kansalliseksi vähemmistökieleksi, eli kieleksi, jota on Ruotsissa käytetty kautta aikojen.

Ruotsinsuomalaisten oikeuksia vahvistettiin uudella vähemmistölailla 2010 - Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724). Laki koskee kaikkia ruotsinsuomalaisia koko maassa. Erityisesti niissä kunnissa, jotka ovat osa Suomen kielen hallintoaluetta, on laki joillakin toiminta-alueilla ehdoton.

Noin 15,1 % Smedjebackenin kunnan asukkaista kuuluu ruotsinsuomalaiseen vähemmistöön (ensimmäisen, toisen ja kolmannen polven ruotsinsuomalaiset). Täsmällisiä lukuja on vaikea saada, koska etnistä kuuluvuutta ei Ruotsin lakien mukaan saa rekisteröidä. Sen lisäksi voi jokainen itse päättää, kuuluuko kansalliseen vähemmistöön vai ei.

Smedjebackenin kunnasta tuli osa Suomen kielen hallintoaluetta 1. helmikuuta 2015. Tällä hetkellä on Suomen kielen hallintoalueiden lukumäärä Ruotsissa 59. Osana hallintoaluetta on kunnalla erityisiä velvollisuuksia suojella suomen kieltä ja suomalaisen kulttuurin asemaa yhteiskunnassa.

Vähemmistölain mukaan on kunnan velvollisuus muun muassa

- tarjota suomenkielistä palvelua – Smedjebackenin asukkailla on oikeus käyttää suomen kieltä kunnan kanssa asioidessaan joko suullisesti tai kirjallisesti.
- kysyntään perustuen tarjota vanhustenhoitoa kokonaan tai osittain suomen kielellä
- kysyntään perustuen tarjota esikoulupaikkoja kokonaan tai osittain suomen kielellä
- tiedottaa vähemmistöryhmää sen lakiin perustuvista oikeuksista
- suojella ja edistää vähemmistökieltä
- antaa vähemmistöryhmälle mahdollisuus vaikuttaa sitä koskevissa kysymyksissä

Tarkoitus ja tavoitteet

Toimintasuunnitelman tarkoitus on vahvistaa ja kehittää vähemmistöryhmän asemaa vähemmistö- ja vähemmistökielilakeihin perustuen.

Toimintasuunnitelman yleinen tavoite on tunnistaa ajankohtaiset kehittämisen kohteet eri toiminta-alueiden piirissä ja esittää, mihin konkreettisiin toimiin kunnan osana hallintoaluetta tulisi ryhtyä, jotta nämä tavoitteet voitaisiin saavuttaa.

Rahoitus ja raportointi

Hallintoalueena saa Smedjebackenin kunta valtiolta tukea, joka on tarkoitettu niihin ylimääräisiin kustannuksiin, jotka ovat yhteydessä vähemmistö- ja vähemmistökielilakien noudattamiseen. Valtion tukea ei saa käyttää korvaamaan kustannuksia, jotka jo ennestään ovat mukana kunnan budjetissa. Valtion tukea voi muun muassa käyttää henkilökuntamenoihin, kartoitukseen, tiedottamiseen, kulttuuri- ja kielipanoksiin ja

vähemmistön ja vähemmistökielen esiintuomiseen. Valtion tuen käytöstä tulee neuvotella vähemmistöryhmän kanssa.

Tukholman lääninhallitus on vähemmistötyötä seuraava viranomainen, jolle kunta on velvollinen lähettämään taloudellisen selvityksen valtion tuen käytöstä. Hallintoalueen koordinoija on vastuussa siitä, että selvitys tehdään ajankohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Vuodelle 2015 on Smedjebackenin kunnan Suomen kielen hallintoalue saanut 660 000 kr valtion tukea. Koordinoija vastaa tuen käsittelystä ja käytöstä. Taalainmaan maakäräjät saa vuosittain 250 000 kr vähemmistölainsäädäntöä koskevaan työhön.

Toimintamuodot

Kunnan kulttuuripäällikkö on saanut tehtäväkseen toimia 40 % työajastaan koordinoijana helmikuusta 2015 eteenpäin. Koordinoijan tehtäviin kuuluu pääasiassa neuvottelemisen paikallisten suomalaisten yhdistysten ja yhteisöjen kanssa, ruotsinsuomalaisen kulttuurin ja suomen kielen esille tuominen ja voimassa oleviin lakeihin perustuen kehittää sekä vähemmistötyötä että hallintoaluetta.

Keskeinen osa työtehtävää on tunnistaa alueet, joiden piirissä suomenkielisiä palveluja eniten tarvitaan, ja tuloksiin perustuen kehittää kunnan työtä. Toimeen kuuluu myös lain antamista oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottaminen vähemmistöryhmälle, kunnan palveluksessa oleville ja kunnan asukkaille.

Jotta tietous ja työn näkyvyys voitaisiin saada mahdollisimman monen ulottuville, voidaan käyttää eri tiedotusvälineitä. Koordinoija on mukana kansallisessa verkostossa, johon kuuluvat kaikki maan Suomen kielen hallintoaluekunnat. Koordinoija kuuluu myös Taalainmaan maakäräjien vähemmistökieliryhmään (suomi ja eteläsaame), johon kuuluu myös virkamiehiä, ja toiminta ja työpanokset suunnitellaan yhdessä heidän kanssaan.

Paikallinen neuvotteluryhmä kokoontuu kerran puolessa vuodessa ja tarpeen vaatiessa. Tämän lisäksi järjestetään kerran vuodessa avoin tiedotustilaisuus, johon osallistuvat vastaava poliitikko, koordinoija ja yleisö. Tavoitteena laajennetulle yhteistyölle on työn kehittämisalueiden ja vähemmistön tarpeiden tunnistaminen, luoda keskustelu- ja neuvottelumahdollisuuksia ja tiedottaa kunnan työstä.

Organisaatio

Koordinoijan toimenantajana toimii kunnanvaltuusto. Toiminta raportoidaan kunnanvaltuustolle kerran vuodessa vuosittaisen toimintakertomuksen yhteydessä.

Neuvottelu

Tiedotustilaisuudessa 30. maaliskuuta 2015 koordinoija pyysi yhteystietoja niiltä paikallisilta suomalaisilta yhdistyksiltä ja yhteisöiltä, jotka mahdollisesti halusivat olla mukana neuvotteluryhmässä. Kutsu ensimmäiseen neuvotteluryhmän kokoukseen 25. toukokuuta on mennyt seuraaville: Smedjebackenin Suomi-seura, suomalainen PRO, Ruotsin kirkon suomenkielinen seurakuntaryhmä ja Smedjebackenin Kullanhuuhtajat. Kullakin järjestöllä on kaksi edustajaa neuvotteluryhmässä.

Informaation

Tiedon levittäminen sekä vähemmistöryhmässä että kunnan muiden hallintoalueiden sisällä on keskeistä ja tärkeää. Tiedottaminen tapahtuu yhteistyössä kunnan tiedotussihteerin kanssa

siten, että olennaisen informaatio tulee löytyä käännettynä suomeksi sekä digitaalisesti (kunnan kotisivuilla, www.smedjebacken.se) että esitteiden muodossa. Kysely vähemmistöryhmän suomenkielisen palvelun tarpeista ja toivomuksista julkaistaan kunnan kotisivulla. Tiedotusmateriaali ja tiedottaminen kunnan sisällä ja ulkopuolisten yhteistyökumppanien kanssa tapahtuu kunnan yrityskuvaan perustuen. Kotisivulle tulee myös suomenkielistä tietoutta hallintoalueesta.

Tavoitteet ja toiminnot

Yleiset tavoitteet	Tavoitteisiin perustuvat toiminnot
Lisätä tietoutta ruotsinsuomalaisista ja heidän lain suomista oikeuksistaan kunnan asukkaiden (sekä vähemmistöryhmän että muiden) piirissä.	Avoimet tiedotustilaisuudet. Tiedottaminen ruotsiksi ja suomeksi kunnan kotisivuilla. Tiedottaminen jokaiseen talouteen lähetettävän Smedjebacken.se:n sivuilla. Tiedottaminen kaikille kunnan uusille asukkaille jaettavassa lehdessä yhteistyössä Ludvikan kunnan kanssa. Uutislehtinen kaikille suomenkielisille asukkaille yhteistyössä Borlängen ja Ludvikan kuntien kanssa.
Lisätä tietoutta ruotsinsuomalaisesta vähemmistöstä ja sen lain suomista oikeuksista kunnan palveluksessa olevien piirissä.	Tietoutta vähemmistölainsäädännöstä ja hallintoalueesta kaikille hallintoalueiden johtajille, tiedotusryhmälle, osastopäälliköille, rehtoreille jne. Seminaari suomenkielisille työntekijöille, esim. suomea puhuvalle hoito- ja hoiva-alan henkilökunnalle ja vanhusten hoidon piirissä toimiville kulttuurityöntekijöille.
Varmistaa, että saatavilla on suomenkielistä vanhusten hoitoa kysynnän mukaan.	Pätevyyskartoituksen avulla paikallistaa suomen kieltä taitava henkilökunta vanhusten hoidon piirissä. Kysely on luotu yhteistyössä hoito- ja hoivahallinnon päällikön kanssa, ja se on lähetetty henkilökunnalle. Henkilökunnalle on tarjottu suomen kielen kurssia päiväsaikaan. Tehdä mahdolliseksi suomenkielisen kulttuurin saaminen vanhusten asuntoloihin: ääneen lukemista, laulua, tv- ja radio-ohjelmia, ruokaa, luovaa toimintaa.
Edesauttaa suomenkielisen vähemmistöryhmän mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää kulttuuriaan Ruotsissa.	Olla vaikuttamassa kulttuuritoimintaan siten, että teatteria, konsertteja, kirjailijavierailuja, taidenäyttelyitä, elokuvia, esitelmiä ja työpajoja, ja muuta toimintaa, joka kohottaa vähemmistöryhmän kulttuuria, kieltä, historiaa ja perinteitä on saatavilla. Kirjallisuuden, sanoma- ja aikakauslehtien ja muiden viestimien tilaaminen kirjastoon. Vuosittaisen kulttuurijuhlan järjestäminen yhteistyössä Ludvikan ja Borlängen kuntien kanssa (joka kolmas vuosi

	Smedjebackenissa).
Mahdollistaa suomen kielen kehittäminen ja käyttö.	Useiden sukupolvien kohtaaminen eri toiminnoissa: työpajojen, kurssien ja leirien järjestäminen. Nostaa kaksikielisyys esille eri yhteyksissä, esim. teemapäivien ja esitelmien avulla.
Varmistaa, että tarpeen vaatiessa on mahdollisuus tarjota suomenkielisiä esikoulupaikkoja. Huomioida lasten ja nuorten mahdollisuudet kulttuuri-identiteetin kehittämiseen.	Pätevyyskartoituksen avulla tunnistaa suomenkielinen esikoulukuntakunta. Tarjota kehittämiskursseja kaksikielisyudessa ja/tai suomen kielessä. Kaksikielisiä kulttuuritoimintoja lapsille/nuorille, jotta heidän kiinnostuksensa suomen kieleen ja kulttuuriin heräisi.